

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

MTÜ Kinnisvara Kaitseks

Teie 13.07.2026

Meie 24.07.2026 nr 10-4/5327-2

Vastus selgitustaotlusele AvTS asjus

Pöördusite Justiits- ja Digiministeeriumi poole kirjaga, milles palusite anda seisukoht planeerimismenetluse avalikkusele ja avaliku teabe seaduse kohaldamisele. Käsitleme teie pöördumist selgitustaotlusena märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse (MSVS) mõttes. MSVS §-st 3 tulenevalt on Justiits- ja Digiministeeriumil kohustus anda õiguslaseid selgitusi Justiits- ja Digiministeeriumi poolt välja töötatud õigusaktide või nende eelnõude kohta.

Õiguslase selgituste andmisega on tegemist siis, kui selgitatakse mingi konkreetse seaduse, konkreetse paragrahvi, konkreetse lõike, konkreetse punkti sisu ja tähendust. Õiguslase selgituste andmine ei tähenda õigusabi andmist. Õigusabiga on tegemist siis, kui antakse mingite konkreetsete eluliste asjaoludele õiguslik hinnang. Ühtlasi rõhutame, et Justiits- ja Digiministeerium ei lahenda õiguslase selgituse andmisega õigusvaidlusi ega kehtesta seaduse ainuõiget tõlgendust, õigust mõistab Eestis põhiseaduse kohaselt ainult kohus.

Seetõttu on meil Teie kirjale võimalik vastata üksnes ulatuses, mis jääb selgitustaotluse raamidesse ning saame anda õiguslaseid selgitusi üksnes avaliku teabe seaduse (AvTS) ja isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) sisu ja tähenduse kohta. Ruumilise planeerimise korraldamine ja vastavate õigusaktide eelnõude koostamine kuulub Vabariigi Valitsuse seaduse § 63 kohaselt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalasse, mistõttu edastame oma vastuse koos Teie pöördumisega ka neile vastamiseks. Vabandame, et edastamine on suviste puhkuste perioodi tõttu veidi viibinud, kuid loodame, et järgnevad selgitused on teile juba abiks.

IKÜM käsitleb isikuandmeid laialt (vt isikuandmete mõiste IKÜM art 4 p 1) ning näeb ette, et õigus isikuandmete kaitsele tuleb vajaduse korral tasakaalustada teiste põhiõigustega, sh üldsuse õigusega saada teavet (IKÜMi 4. põhjenduspunkt). Eestis toimub IKÜMi art 86 mainitud ametlikele dokumentidele juurdepääsu võimaldamine üldjuhul AvTS-i alusel, kuid see võib toimuda ka eriseadustes ette nähtud korda arvestades. Avalik teave võib sisaldada ka isikuandmeid, kuid neile juurdepääsu saab võimaldada üksnes IKÜMis või seaduses sätestatud alusel (AvTS § 39) ning eraelu puutumatust kaitstes (AvTS § 4 lg 3). Juhul kui isikuandmetele juurdepääsu võimaldamine on ette nähtud eriseadusega, tuleb arvestada IKÜMi art 6 lg 3 nõudeid.

Teabevaldaja peab tagama juurdepääsu avalikule teabele võimalikult kiiresti ja hõlpsalt (AvTS § 4 lg 2), kuid juurdepääs ei pea alati toimuma (aktiivse) avalikustamise (vt avalikustamise mõiste, AvTS § 8 lg 2) kaudu – see võib toimuda ka teabenõude täitmisega (AvTS § 8 lg 1). Dokumendiregistrisse tuleb üldjuhul kanda saabunud ja väljasaadetud dokumendid (AvTS § 12 lg 1 p 1), kuid mitte dubleerivalt selliseid isikuga seotud teavet, mis on juba kantud teise andmekogusse ja millele on juurdepääs tagatud (AvTS § 12 lg 2¹). AvTS keelab dokumendiregistri avalikus vaates füüsilisi isikuid tuvastada võimaldavaid andmete avalikustamise, kui dokumendi saatja või saaja on füüsiline isik (AvTS § 12 lg 3¹). Riigikohus on selgitanud (vt 3-22-2263 p 38.1), et „säte lähtub asjaolust, et füüsilist isikut identifitseerivad andmed on isikuandmed, ning on kantud ideest, et ka asutusse pöördumise fakti ei avalda riik aktiivselt“. Samuti, et „see ei välista teabe väljastamist teabenõude korral“.

Asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks saab tunnistada avaliku teabe osa, millele juurdepääs on seadusega kehtestatud korras piiratud, sh isikuandmeid sisaldava teabe, kui selle avalikustamine kahjustaks oluliselt andmesubjekti eraelu puutumatust (AvTS § 35 lg 1 p 12). Juurdepääsupiirangu märkimine teabekandjale ei tähenda siiski automaatselt, et teabenõude täitmisest võib tervikuna keelduda: väljastada tuleb see osa teabest, millele piirang ei laiene (AvTS § 38 lg 2). Eelnevast tulenevalt on täielik keeldumine põhjendatud vaid siis, kui ka osaline väljastamine võimaldaks kaitstava teabe tuvastada.

Samuti ei välista AvTS täielikult ka asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud isikuandmetele juurdepääsu võimaldamist, sest AvTS § 39 lg 2 kohaselt on teabevaldaja kohustatud pidama arvestust, kellele, mis eesmärgil, millal, millisel viisil ja millist asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud isikuandmeid sisaldavat teavet väljastati. AvTS § 14 lg 2 teine lause sätestab, et kui isik taotleb juurdepääsupiiranguga isikuandmeid kolmandate isikute kohta, teatab ta teabevaldajale teabele juurdepääsu aluse ja eesmärgi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristi Värk
juhataja

Lisa: 1. MTÜ Kinnisvara Kaitseks 13.07.2026 pöördumine

Kristi Värk 5083036
Kristi.Vark@justdigi.ee

Lisaadressaadid: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium